

NOTATKA / NOTE

**Materiały do poznania rozmieszczenia sówek
(Lepidoptera: Noctuoidea: Erebidae, Noctuidae) w wschodniej Polsce**

Contribution to the knowledge of the noctuid moths (Lepidoptera: Noctuoidea: Erebidae, Noctuidae)
in eastern Poland

Janusz NOWACKI¹, Paweł CHMIELOWIEC², Dariusz ŁUPIŃSKI³, Roman ZAMORSKI⁴

¹Katedra Entomologii i Ochrony Środowiska, Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu, ul. Dąbrowskiego 159, 60-594 Poznań,
e-mail: janusz.nowacki@up.poznan.pl, ORCID: 0000-0003-0221-0282

²ul. Zakątkowa 11, 35-317 Rzeszów, e-mail: chmielowiec.pawel@o2.pl

³ul. Sportowa 1/17, 08-200 Łosice, e-mail: dispar@wp.pl

⁴ul. Węgierska 50/33, 38-300 Gorlice, e-mail: roman_zamorski@op.pl

KEY WORDS: Lepidoptera, Noctuoidea, Erebidae, Noctuidae, new records, eastern Poland.

Obszar wschodniej Polski, poczynając od rejonów północnych: Puszcza Augustowska, Bagna Biebrzańskie, Puszcza Białowieska, przez południowe Podlasie, Polesie, Wyżynę Lubelską, Roztocze, Puszcze Sandomierską po Pogórze Przemyskie i Bieszczady na południu, należy do dobrze poznanych pod względem rozszedlenia sówek (Lepidoptera: Noctuoidea: Erebidae, Noctuidae). Jest to efektem licznych badań przeprowadzonych nad rozszedleniem przedstawicieli tej grupy motyli w okresie drugiej połowy XX, a szczególnie na przełomie XX i XXI wieku przez wielu lepidopterologów, co zaowocowało szeregiem publikacji (BUSZKO i NOWACKI 2017, NOWACKI i BUSZKO 2019). Choć wspomniany obszar Polski wydaje się być stosunkowo dobrze poznany pod względem rozszedlenia Noctuoidea, to jednak w dalszym ciągu wykrywane są nowe stanowiska szeregu rzadkich w Polsce gatunków motyli z nadrodziny sówek.

Poniżej przedstawiono nowe stanowiska sześciu, rzadkich w kraju gatunków sówek stwierdzonych na nowych stanowiskach na obszarze wschodniej Polski. Zaprezentowane osobniki, jeżeli nie wskazano inaczej, odłowione zostały na światło i znajdują się w zbiorach autorów, odpowiednio: Paweł CHMIELOWIEC (PC.), Dariusz ŁUPIŃSKI (DŁ.) i Roman ZAMORSKI (RZ.) oraz w zbiorze Janusza SOSIŃSKIEGO (JS.) przechowywanym w kolekcji Muzeum Wydziału

Biologii Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu (MWB UAM), a także jeden okaz odłowiony przez Edwarda PALIKĄ (EP.), który znajduje się w kolekcji Romualda SZPORA (RS.) przechowywanej przez Jego Wnuczkę Panią Magdalenę PASEK z Dzierżoniowa. Autorzy składają podziękowanie za udostępnienie powyższych zbiorów.

EREBIDAE

Dysgonia algira (LINNAEUS, 1767)

- EV86 Prełuki ad Komańcza, 14 VIII 2021, 1 ex., leg. DŁ.
- FA68 Roztocze, Podlesina ad Tomaszów Lubelski, 23 V 1987, 1 ex., 27 V 1989, 1 ex., leg. PC.

Jest to gatunek o zasięgu ponto-mediteranejskim występujący w środkowej Europie po południowe zbocza Sudetów i Karpat. W ostatnim czasie stwierdzony także w Polsce na Podkarpaciu i Górnym Śląsku (NOWACKI i BUSZKO 2019). Podkreślić należy, że stanowisko na Roztoczu było najwcześniej udokumentowanym stwierdzeniem tego gatunku w Polsce.

NOCTUIDAE

Diachrysia zosimi (HÜBNER, 1822)

- EA73 Rzeszów-Budziwój, 21 VII 2018, 1 ex., 28 VI 2022, 2 exx., leg. PC.

Jest to gatunek o zasięgu euroszyberyjskim. Bardzo rzadki i lokalny w całym europejskim areale występowania. Jest gatunkiem stenotopowym, który preferuje środowiska torfowisk niskich i przejściowych oraz wilgotnych łąk, stąd spotykany jest na pojedynczych, silnie izolowanych stanowiskach, głównie w północnej i wschodniej części kraju (NOWACKI i in. 2023).

Euchalcia consona (FABRICIUS, 1787)

- GB03 Hrubieszów, 7 VI 1996, 1 ex., leg. JS., coll. MWB UAM.
- DA78 Winiary ad Zagość, 28 V 2010, 1 ex., leg. RZ.
- DV57 Pieniny, 9 VII 1980, 1 ex., leg. EP, coll. RS.

Jest to gatunek o zasięgu ponto-kaspijskim, występujący w Europie od południowo-wschodnich Niemiec przez Bałkany i środkową Europę na wschód po południowy Ural. W Polsce na początku XX wieku odnotowany jako bardzo rzadki w Kielcach i okolicach Zawiercia, a w drugiej połowie XX wieku w: Dolinie Nidy oraz okolicach Sandomierza (NOWACKI i BUSZKO 2019). Z Pienin wcześniej nie wykazywany.

Aedia funesta (ESPER, 1766)

- FA67 Roztocze, Jędrzejówka ad Narol, 20 VII 1991, 2 exx., leg. PC.

Jest to gatunek o zasięgu ponto-mediteranejskim, który występuje lokalnie w środkowej Europie. W Polsce historycznie wykazany na pojedynczych stanowiskach jedynie z południowych i zachodnich regionów kraju: Pieniny, Góry i Dolny Śląsk, Pojezierze Lubuskie oraz Bielinek nad Odrą. Współcześnie występowanie gatunku w Polsce potwierdzono w Bieliniku oraz kilku stanowiskach nad Odrą, a także na obszarze Górnego Śląska i po raz pierwszy na Pogórzu Środkowobeskidzkim (NOWACKI i in. 2023). Z Roztocza wcześniej nie wykazywany.

Ipimorpha contusa (FREYER, 1849)

- FE57 Puszcza Augustowska, Rygol, 17 VII 2003, 1 ex., leg. DŁ.

Jest to gatunek o zasięgu euroszyberyjskim. W środkowej Europie osiąga zachodnią granicę zasięgu. W Polsce występuje bardzo lokalnie i rzadko, głównie w wschodniej części kraju (NOWACKI i WAŚALA 2021), oraz Wielkopolsce (NOWACKI i WAŚALA 2018). Z Puszczy Augustowskiej dotychczas nie wykazywany.

Spaelotis suecica (AURIVILLIUS, 1890)

- ED53 Sadowne ad Węgrów, 17 VIII 2004, 1 ex., leg. DŁ.

Jest to gatunek o zasięgu euroszyberyjskim. W Polsce występuje bardzo lokalnie i rzadko, głównie w północnej i wschodniej części kraju. Dotychczas wykazany z okolic Torunia, Pobrzeża Bałtyku i Roztocza (NOWACKI i SOSIŃSKI 1993), a także Południowego Podlasia (NOWACKI i WASILUK 2004).

PIŚMIENNICTWO

- BUSZKO J., NOWACKI J. 2017. A Distributional Checklist of the Lepidoptera of Poland. Polish Entomological Monographs, **13**: 1-222.
- NOWACKI J., BUSZKO J. 2019. Atlas motyli Polski. Część IV. Sówki. Grupa Image, Warszawa. 564 ss.
- NOWACKI J., MAZUR K., ZAMORSKI R. 2023. Materiały do poznania rozmieszczenia sówek (Lepidoptera: Noctuoidea: Erebidae, Noctuidae) na obszarze Beskidu Niskiego i Pogórza Środkowobeskidzkiego. Wiadomości Entomologiczne, **42** (online 14A): 93-98.
- NOWACKI J., SOSIŃSKI J. 1993. *Spaelotis clandestina* (Harris, 1841) – nowy dla fauny Polski przedstawiciel sówkowatych (Lepidoptera, Noctuidae). Wiadomości Entomologiczne, **12**: 223-226.
- NOWACKI J., WASILUK D. 2004. Sówkowate (Lepidoptera, Noctuidae) środkowego Podlasia. Wiadomości Entomologiczne, **23** (Suplement 1): 1-54.
- NOWACKI J., WAŚALA R. 2018. The noctuids (Lepidoptera, Noctuoidea: Erebidae, Nolidae, Noctuidae) of Wielkopolska. Polish Entomological Monographs, **15**: 1-96.
- NOWACKI J., WAŚALA R. 2021. The noctuids (Lepidoptera: Noctuoidea: Erebidae, Nolidae, Noctuidae) of the Świętokrzyskie Mountains in Poland. Polish Entomological Monographs, **19**: 1-93.

Wpłynęło: 9 sierpnia 2023
Zaakceptowano: 25 września 2023